

## PATLAYAN BAŞ SENDROMU KLİNİK VE POLİSOMNOGRAFİ BULGULARI: 11 VAKA DEĞERLENDİRMESİ

***<sup>1</sup>Kübra Mehel Metin, <sup>1</sup>Selda Keskin Güler, <sup>2</sup>Sinan Yetkin, <sup>1</sup>Tahir Kurtuluş Yoldaş***

*<sup>1</sup>Ankara Eğitim Ve Araştırma Hastanesi, Nöroloji Kliniği, Ankara*

*<sup>2</sup>Gülhane Eğitim Ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Ankara*

**GİRİŞ:** Uyku-uyanıklık geçişlerinde veya uykuda ani başlangıçlı kısa süreli başta zonklama, ateş etme, vurma, esinti, patlamaya benzeyen garip bir his olarak tanımlanmakta olup American Academy of Sleep Medicine (AASM) 2014 'de duyuşal parasomni olarak gruplandırılmaktadır. Uluslararası uyku bozuklukları sınıflandırması (ICSD-3) 'e göre parasomnilerin diğer parasomniler grubunda yer almaktadır. Literatürde sınırlı sayıda yayın olup 11 vakanın polisomnografi verileri ve klinik özellikleri değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

**YÖNTEM:** Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Nöroloji Kliniği Uyku Laboratuvarı'na uykuda başında yüksek ani ses duyma şikayeti ile başvuran ICSD-3'e göre patlayan baş sendromu tanısı (PBS) koyulan 12 olgunun dosyaları retrospektif olarak incelenmiş olup klinik özellikleri ve polisomnografi verileri değerlendirilmiştir. Polisomnografi testi ve tetkiklerini yaptırmayan 1 hasta çalışmaya dahil edilmemiştir. Uyku değerlendirmesi Philips Alice 6 marka polisomnografi cihazı ile 1 gece kayıt yapılmış olup deneyimli uyku hekimi tarafından skorlanmıştır.

**BULGULAR:** Hastaların yaşları 28 ile 70 arasında değişmekte olup ortalama yaş 51,3'dü. 6'sı kadın 5'i erkekti. Kadın/erkek oranı 1,2'di. 1 hastada şikayetler çocukluk çağında başlamıştı. Tüm hastaların şikayetlerine stres faktörü eşlik etmekteydi. 2 ay ile 21 yıl arasında şikayet varlığı değişkenlik göstermekteydi. Hastaların hepsi başlarında patlayıcı tarzda sesten şikayetçi olup gök gürültüsü %36, vurma %27, zil sesi %18 ve cam kırılma %18 oranındaydı. Baş dönmesi ve vücutta sıçrama, gözde ve sol temporalde kasılma hissi, gözlerin önünde ışık çakması, karında yükselen epigastrik his, göğüste vurma hissi, bulantı, korku, bacaklarda sıçrama gibi ses dışı semptomlar olmaktaydı. Hastaların hepsinde şikayetler uykuya geçiş esnasında olmakta olup 2 hastada uyanırken de şikayeti görülmekteydi. 2 hastada (%18) sol temporal bölgede, 3 hastada (%27) bilateral temporalde, 1 hastada (%9) bilateral frontalde, 4 hastada (%36) başın her yerinde, 1 hastada (%9) bilateral oksipitalde olmaktaydı. Atakların süresi 1 sn ile 45 sn aralığında değişmekteydi. 7 hastada (%63)'inde her gün şikayetleri olmaktaydı. 6 (%54)hastanın komorbid uyku apnesi ve 2 (%18) hastada epilepsi mevcuttu. Hastalarda uykuya dalma ve sabah yorgun kalkma %90,9 oranında en fazla görülen uyku ilişkili semptom olup uykuyu sürdürme güçlüğü ve hipnik jerk %81, gündüz artmış uyukuluk %72, %63 huzursuz bacaklar sendromu, kabus bozukluğu %36 ve uyku paralizi %45 oranında görülen uyku ilişkili semptomlardı. Uyku latansı ortalaması 39,13 dk, uyku etkinliği %72,15, uyku başladıktan sonraki uyanıklık süresi ortalaması 100,9 dk olarak saptandı.

**SONUÇ:** ICSD-3'e göre: 1- Gece içinde uyanmayı takiben ya da uyanıklıktan uykuya geçişte başta patlama hissi veya ani gürültülü ses olması 2-Hasta olay sonrasında hemen uyanır, sıklıkla korku hissi eşlik eder 3- Ataklar ağrı şikayeti ile ilişkili değildir olmak üzere tanı kriterleri belirlenmiştir.

Tanı kriterlerine uyan çalışmaya dahil edilen hastalarımızda stres faktörü en belirgin tetikleyici faktör olmakta olup uyku apnesi ve epilepsi gibi komorbid durumlar literatürle uyumlu olarak eşlik etmekteydi. Nadir de olsa uyanıklık durumunda da semptomlar görülmekteydi. Uyku ilişkili semptomlardan uykuya dalma güçlüğü ve sabah yorgun kalkma en belirgin semptom olup PSG' de uyku latansinin uzun olması ve uyku başladıktan sonraki uyanıklık süresinin fazla olması dikkat çeken bulgulardı. Çalışmamız PBS klinik özellikleri, eşlik eden uyku ilişkili semptomlar, komorbid durumlar, polisomnografi bulguları ve tetikleyen faktörler açısından ayrıntılı bir değerlendirmeyi sunmuş olup yapılacak çalışmalara ışık tutacağını düşünmekteyiz.